

Aktan ávdedit varresvuodav nuorttan

Varresvuolta Nuortta RHF stratesjijja
2021–2024

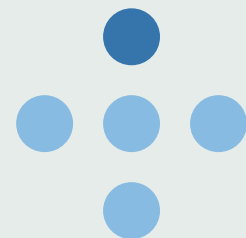
2 Varresvuohta Nuortta RHF stratesjija 2021–2024

– Pasienta jiedna galggá gullut, sihke gá pasiænnta ja giehtadalle æjvvalibá, ja varresvuodadievnastusá ávddánahttemin.

SISADNO

Ávddátjála	4
Varresvuohta Nuortta RHF ávddánahttema birástahka	6
Visjávnná	9
Árvo	10
Varresvuohta Nuortta RHF stratesjija ulmme	12
Bajep stivrrimmihto	14
Hásstalusá ja ávddánime dábddomerka	15
Vuoroduvvam strategijjalasj dájma	17
1. Mij plánip ja stivrrip ábbálattjat ja guhkes ájggáj.....	18
2. Miján li gájbbedusá pasientaj giehtadallama kvalítiehttaj.....	20
3. Mij buoredip aktisasjbargo baktu.....	22
4. Mij láhtjep dilijt bivnos barggosajijda.....	24
5. Mij lip gárvvása.....	26
Avtatraják doajmmastivrrim ja avtatrajes buoredibme – ruoppsis hárrppo	28
Stratesjija vuododokumentasjávnná	30

ÁVDDÁTJÁLA

Ávujn biejav ávddán Varresvuohta Nuortta RHF ádá stratesjijjav. Dat la dagádum 2020–2023 nasjávnaš varresvuoda- ja skihppijviesojplána ájggomusáj milta, gánná bajemus ájggomus la pasienta varresvuodadievnastusá ávddánahttem. Pasienta jiedna galggá gullut sihke pasienta ja sujttára æjvvalimen, ja varresvuoda- ávddánahttemin.

Varresvuohta Nuortta RHF 2021–2021 stratesjija vuoret makkir tjielgga stratesjijjalasj dájmaht Varresvuohta Nuortta RHF ájggu boahhte niellja jage vuorodit. Dát dokumænnta la bajemus dokumænnta ja dasi báhti vil duodden oassestratesjija visses ásiida dájman, regionála fáhkaplánajn ja økonávmaš guhkaájgeplánan. Stratesjija sjaddá ájnas vuodon gá galggap regionála ávddánahttemplánan ádástuhttet, mij la Varresvuohta Nuortta RHF lájddistiddje stratesjija dasi gáktu ávddánahttem varresvuodadievnastusáv.

Varresvuohta Nuortta RHF la stuorra sebrudakakterra mij galggá ietjas dájman nasjávnaš ulmij ja guoddelis ressurssano milta tsieggit. Aktisasj barggo suorgij rastá ja rijkajgasskasasj aktisasj barggo galggi liehket oassen mijá háldadimes sihke økonomijja, barggij ja birrasa gáktuj.

Vuonan vuorddep stuorra demografijjalasj rievddadimijit. Nuortta-Vuonan máhtta boarrásij prosænntaláhko vargga gærddoduvvat ietján rijká gáktuj. Dat merkaj Varresvuohta Nuorttan li stuorra hástalusá.

Dat gájbbet ádá aktisasj barggovuogijit stáhtalasj ja gielдалasj etáhtaj gaskan, varresvuodaásadusáj, virggejuohkusij gaskan, ja varresvuodabarggij ja pasientaj ja lagámusáj gaskan. Akta buorre buojkulvis dasi gáktu dássta duohku hæhttup barggat, la oadtjot jáhtuj tjanádiddje aktisasj bargov varresvuoda suorgen. Barggij áttjudibme ja máhtudaklápptim la sierralágásj hásttaliddje. Innovatijva stratesjijjav, digitalisierimijn ja ádá teknologijjaanujn ádá máhttelisvuoda ja tjoavddusa ihti. Varresvuohta Nuortta RHF ájggu buorre láhkaspellama baktu lájddistit buoredibmáj mij agev joarkká.

Ábbálasj hásttalus sebrudaksihkarvuodan ja gergasvuodan vájkkut varresvuodasuorggáj. Vidjura ma guoski dálkákakrievddamijda, ádá teknologijja sajájdahhtema nanos ja rasjes bielijda, værálvijdásasj vájkkudimijda dagu pandemijja ja dálkasvánesvuoda, cyberládádallama ja sihkarvuohapolitihka vájkkudi Nuortta-Vuona sierratjehppevarresvuoda dievnastusájda.

Ávvudaláv buorre ja geldulasj aktisasj barggij varresvuodaásadusáj, luohádusulmuttij, suodjalimoahhtsij, pasiænnta- ja addnijorganisasjávnaš ja ietjá sebrudakakteraj boahttejagijda, álmugij buoremussan.

Cecilie Daae
háld. direkterra
Varresvuohta Nuortta RHF

– Áda aktisasj barggovooge gájbbeduvvi stáhta ja suohkana ásadusáj gaskan, varresvuohtavidnudagáj gaskan, virgij gaskan, varresvuodabarggij ja pasientaj ja lagámusáj gaskan.

Varresvuohta Nuortta RHF ávdđánahttema birástahka

Regionála varresvuodaásadus –
Varres-vuohta Nuortta RHF – æjggu tjuov-
vovasj vuollásasj varresvuodaásadusájt:

- **Nuortta-Vuona universitiettaskihppijviesso**
- **Nordlánda skihppijviesso**
- **Finnmárko skihppijviesso**
- **Helgelánda skihppijviesso**
- **Nuortta Skihppijviessoapotiehkka**
- **Varresvuohta Nuortta IKT**

Varresvuodaásadusáj rálla ja dájma li dárkkelappot tjielggiduvvam regionála ávdđánahttemplánan 2035 ásadusáj mærrádusáj milta. Duodden regiávnna- ja universitiettaskihppijviessuj (Nuortta-Vuona universitiettaskihppijviesso) ja varresvuodaásadussaj manna li muhtem regiávnnađájma (Nordlánda skihppijviesso), maj vuolen goappátjijn aj li moadda bájkálasj skihppijvieso, de la ásadusjuohkusin varresvuodaásadusá bájkálasj skihppijviesoj (Finnmárko skihppijviesso ja Helgelánda skihppijviesso),

ja skihppijviesoj apotiehkaj dievnastusáj ásadus ja IKT-dievnastusáj ásadus. Regionála varresvuodaásadus ja da guhtta varresvuodaásadusá li aktan ásadusjuogos “Varresvuohta Nuortta”, mij la aktisasj namma álles juohkusij.

Varresvuohta Nuortta RHF oasstá varresvuodadievnastusájt priváhta akterajs, dát la ájnas duodde varresvuodaásadusáj dájmajda. Pasienta ja lagámusá galggi bessat adnet priváhta akterajt, majna la sjehtadus, sæmmiláhkáj gá skihppijviesojt.

Varresvuohta Nuortta RHF æjggu, aktan Vuona gálmá ietjá regionála varresvuodaásadusá, vihtta nasjávnałasj varresvuodaásadusá. Dá aktisasj ásadusá dahki stuorra oasev álles sierratjehppevarresvuoda dievnastusás miehtáj rijka. Da nielje regionála varresvuodaásadusáj stivra mierredi dáj vidnudagáj stratesjijajt¹.

Varresvuohta Nuortta RHF 2021–2024 stratesjija la rámmavuogádhakaj biejaduvvam mij tjalmostahtá visjávnaáv, ulmev, stivrrimmihtojt, vuorodimsuorgijt, oajvvedahkamusájt ja árvojt:

1 Pasientreiser, Luftambulansetjenesten, Helsetjenestens driftsorganisasjon for nødnett, Sykehusinnkjøp ja Sykehusbygg

Gávos 1: Varresvuolta Nuortta RHF strategialasj ávddánahttema birástahka

VISJÁVNNÁ

Aktan ávdedit varresvuodav nuorttan

ULMME

Mij sihkarasstep sierratjehppevarresvuoda dievnastusájt Nuortta-Vuodnaj, tjadádip nasjávnnálasj varresvuodapolitihkav ja válldep sebrudakávdásvásstádusáv

STIVRRIMMIHTO

- Binnedit dár bodis vuorddemav ja málsomijt kapasitiehta anon
- Vuorodi psykalasj varresvuoda suoddjimav ja
- fágajgasskasasj spesialisieriduvvam gárevselgaj sujto
- Buoredit kvalitiehtav ja pasiaენტasihkarvuodav

BARGGOSUORGE

- Mij plánip ja stivrrip ábbálattjat ja guhkesájggásattjat
- Mij láhtjep diliht bivnos barggosajija
- Mij biedjap gájbbádusájt pasientaj sujttuj
- Mij buoredip aktisasj bargo baktu
- Mij lip gárvvása

OAJVVEDAHKAMUSÁ

Mij láhtjep diliht, plánip, organisierip ja ávdedit:

- Pasiaენტasujto
- Varresvuodabarggij áhpadimev
- Dutkamav ja innovasjávnnáv
- Pasientaj ja lagámusáj áhpadimev
- Medisijnalasj praksisa, sujto ja máhtudagáj ávddánahttem

ÁRVO

- Kvalitiehtta
- Jasskavuolta
- Vieldibme
- Juogosbargo

Guoddelis ávddánibme - Buoredibme mij vihpá

– Aktan ávdedit varresvuodav nuorttan

Visjávnná

Visjávnná la boahhteájge gávvá majt sáv-
vap ja man guovlluj barggap. Mij ienebut
jáksáp gá aktan barggap ja gá iehtjama
árvojt vuodon adnep, ma li: kvalítiehta,
jasskavuohta, vieledibme ja juogosdoajmma.

Nahkap ienep gá varresvuodaásadusá
gaskanisá aktan barggi ja suohkanij ja
ietjá varresvuoda- ja sebrudahkaakteraj.
Varresvuodadievnastusá li pasientajda
ja lagámusájda, ja máhttep sijáj siegen
ávdđánahttet ja fállat buorre varresvuo-
dafálaldagájt. Miján la aktan ávdđásvástádus

jut gávnnuji álles varresvuodadievnastusá
nuorttan.

Varresvuohtaj gullu sihke álmuga var-
resvuodadille ja varresvuodadievnastusáj
ávdđánibme. Mij galggap aktan barggat vaj
álmugij sjaddá nav buorre varresvuoht-
ta gá máhttelis, ja dav nahkap gus aktelt
ávdđánahttep varresvuodadievnastusáj
fálaldagáv nuorttan.

Varresvuohta Nuortta RHF visjávnná la:
Aktan ávdedit varresvuodav nuorttan

Árvo

Varresvuohta Nuortta RHF tsioggi kultuvrav ja tjadádimev dáj árvoj milta:

- **Kvalitiehtta**
- **Jasskavuohta**
- **Vieledibme**
- **Aktisasj barggo**

Kvalitiehtta, jasskavuohta ja vieledibme li sierratjehppevarresvuoda dievnastusá nasjávnnálasj árvo. Buorre aktisasj barggo baktu mij barggap dan nali jut sierratjehppevarresvuoda dievnastus tjuovvu dajt árvojt.

Varresvuohta Nuortta RHF la aktisasj bargov lasedam ádá árvvon stratesjijaj. Juohkusin mij ábbáallattjat ájádallap, aktan barggap ja juogadip iehtjama máhtov ja vásádusájt. Miján la aktisasj ávdásvástádus sihkarastájtjut jut mijá bargon la buorre kvalitiehtta, sihke prosessan ja báhtusin. Sebrudakbargov dahkap buoremussan pasientajda ja ávkken sebrudahkaj, vieledip ja lip rahpasa gá iejvvip goabbá guojmijimme. Pasienta ja lagámusá li ájnas ájrrasa mijá juohkusin. Aktisasj barggo árvujn nannip iehtjama visjávnnáv Aktan varresvuoda ávdás nuorttan.

– Mijá bargge la mijá stuorámus árvvo.

Varresvuolta Nuortta RHF stratesjijja ulmme

Dát la Varresvuolta Nuortta RHF stratesjijja, regionála varresvuodaásadusá (RHF) stratesjijja. Dat ij la álles ásádusjuohkusa – Varres- eller Var- Nuortta – stratesjijja, masi gulli divna varresvuodaásadusá ma li regiávnán. Stratesjijja vuodon li nasjávnláslasj varresvuoda- ja skihppijviessopládna, regionála ávddánahttempládna ja dahkamusdoku-

mænnta. Dat vuonet mijá vuorodimijt gáktu lahkanip dahkamusdokumenta guhkesáiggásasj, strategijjalasj mihtojda ja stivrrimih-tojda boahhte nielje jage ággudahkaj. Dat subtsas guhtimusj dájmajt RHF hæhttu doajmmaj biedjat, vaj varresvuodaásadusá jáksi dajt stivrrimih-tojt majt dahkamusdokumænnta ævtot.

Gávos 2: Varresvuolta Nuortta RHF stratesjijjahierarkijja

Varresvuohta Nuortta RHF 2021–2024 stratesjija vuodon li regionála varresvuo-daásadusá guokta rálla sierratjehppevar-resvuoda dievnastusán: oajvvedahkamusá ja sebrudakbarggo. Varresvuohta Nuortta RHF formála ja guovdásj ulmme la sihkarastet-roalla mij merkaj sihkarastet avtaárvvusasj ja fágallasj buorre sierratjehppevarresvuoda fálaldagáv Nordlándá, Råmså ja Finnmárko ja Svalbárda álmugij. Nubbe ulmme la æjgátroalla, mij la gáktu Varresvuohta Nuortta RHF galggá organisierit ietjas skihppijviesojt varresvuodaásadussan, sæmme bále gå oasstep varresvuo-dievnastusájt priváhta akterajs.

Sierratjehppevarresvuoda dievnastusáj láhka, varresvuoda ásadusáj láhká ja pasiaennta- ja addneriektájláhka mierredi sihkarastet-ávdásstádus, æjgátávd-ásvásstádus ja pasientajda vaddi riektájt varresvuoda dievnastusájda.

Miján la sierralágásj ávdásstádus sihkarastájt avtaárvvusasj sierratjehppevarresvuoda dievnastusáj sáme álmugij. Dat merkaj strategijjalattjat vijddásappot ávddánahttet sierratjehppevarresvuoda

dievnastusáj sáme álmugij, ja bærráj gæhttjat dárbulasj aktisasj bargov ja aktidimev ietjá varresvuodarguovloj. Sáme álmuga dárbbo sierratjehppevarresvuoda dievnastusájda galggá rijka dásen várajda váldeduvvat, ja máhtudagá sáme varresvuoda, giela ja kultuvra birra galggá sadjihin liehket rijkav miehtáj.

Varresvuohta Nuortta RHF oajvvebargo li dilev láhtjet, plánit, organisierit ja ávdedit dajt dájmajt regiávná sissjelin:²

- **Pasiaenntasujtto**
- **Varresvuodabarggijt áhpadit**
- **Dutkam**
- **Pasientajt ja lagámusáj áhpadit**
- **Ávddánahttet medisijnalasj praksisav, sujtoj ja máhttolápptimav**

Dat sebrudakávdásstádus mij AN guoddelismihtojt tjuovvu guosská aj sierratjehppevarresvuohatj. Varresvuohta Nuortta RHF stratesjijan 2021–2024 li vuorodimsuorge ma báhti viehkeditjt Vuonav vieledit ietjas vælgojt dán suorgen.

– Nordlándá, Råmså ja Finnmárko ja Svalbárda álmuk galggi oadtjot avtaárvvusasj ja fágallasj buorre fálaldagáv.

2 Gehtja Varresvuohta Nuortta RHF njuolgadusáj § 6 (sváldas tjuovvu 9. kapihttalín)

Bajep stivrimmihto

Varresvuohta Nuortta regionála ávddánahttempládna 2035 subtsas guhtimusj tiemá ja tjuolma galggi ávddálijguovlluj vuoroduvvat, ja gáktu ásadusjuogos – Varresvuohta Nuortta – galggá daj barggat. Aktisasj barggo, teknologijja, máhtudahka ja økonåvmålasj buorre doajmma li guovdásj mihttosuorge regionála ávddánahttemplánan 2035.

Varresvuohta Nuortta RHF stratesijja 2021–2024 la oanep ájge pládna, ja vuoset gáktu vuorodip dahkamusdokumenta guhkesájggásasj ulmijt ja stivrimmihtojt. Dát dokumænnta la bajemus dokumænnta ja dasi báhti vil duodden oassestratesijja visses ásijda dájman, regionála fáhkapládna ja økonåvmålasj guhkesájggepládna (degu vuosedum 2. gávvasin). Stratesijja la aj manjen vuodon gå regionála ávddánahttemplánav ádstuhttep 2023–2038 ájggegávddaj. Varresvuoda- ja huksodepartementa dahkamusdokumænnta buktá bajep,

jahkásasj stivrimmihtojt, ja da li návti læhkám guhkijt juo:

- **Binnedit dæssjedis vuorddemav ja kapasitiehta ávkástallama målssomav**
- **Vuorodit psykalasj varresvuodasuodjalimev ja fágajgasskasasj sierratjehppe gárevselgaj sujto**
- **Buoredit kvalitiehtav ja pasiænntasihkarvuodav**

Vuoroduvvam suorgij baktu (gehtja 7. kapihttalav), galggap duosstot boahhteájge dárbojt ja hábbmit aktelt buoredimev ja guoddelis ávddánimev. Vuorodimsuorge vuodon li hásstalusá ja ávddánime dábddomerka (tjieggiduvvam 6. kapihttalin).

– Galggap boahhteájge dárbojt állidit ja agev buoredit ja guoddelisát ávddánit.

Hásstalusá ja ávddánime dábdomerka

Álmmuga varresvuodadille ja demografijjalasj ávddánime prognávsá vuosedit sierralágásj hásstalusájt sierratjehppevarresvuohtaj. Árromuoge rievddi, sjaddi ienep boarrása, skihpudaknoade rievddi, ja sjaddi binnep ulmutja gudi máhtti viehkedit. Álmmuk diehtá ietjas riektájt oadtjot dássásasj varresvuodadievnastusájt majna la buorre kvalitehtta ja navti vaj ij dárbaaha dássjev vuorddet, ja sij aj vuorddi ienep. Dat boahdá oanegis ájgen vájkkudit hásstalusájt ienemus ásiñ rijkán, ja dahkat gássjelabbon aktidittjat sávadusájt ja vejulasjvuodajt daj ressursaj ma miján li.

Nuortta-Vuonan máhtta pasientan liehket guhka manno skihppijviessuj. Gá ádá teknologijja ávddánahteduvvá ja adnuj váldeduvvá, de ij la desti nav ájnas man guhkás la skihppijviessuj. Guoddelis varresvuodadievnastus ávtot adnuj válldep teknologijja máhttelisvuodajt, ja jut barggij máhtudahka ávddánahteduvvá ja aneduvvá ávkken buoremus láhkáj. Dássju navti máhttep tjoavddet bargojt dábmaris ja mássjkedis láhkáj. Teknologijjalasj ávddánime diehti liienep dájma ma ávddála lidjin dássju gallegasj stuoráp skihppijviesujn, dálla fáladuvvi unnep skihppijviesojn aj.

Hukso hiebaduvvam ájnegis ulmutjij merkaj máhtta sujtovej hiebadit. Dat gájbbet allaspesialisieridum vædtsagijj ja máhtudagáv, ja diagnostihkka ja dievnastusá værmádagájda tjoahkkiduvvi. Goansstajermme ja stuorra diehtotjoahkke (big data) máhtti dievnastusájt giehpedit. Gá adnuj válldá dutkam- ja innovasjávnnábáhtusij, duola degu sensorteknologijja, de máhtta sentralisierim ganugahteduvvat ja navti máhtta ienep sujtovej ja tjuovvolimev oadtjot sijdan. Návti sjaddá medisijnalasj ávddánahttem sihke sentralisierit ja desentralisierit dievnastusájt.

Madi dájna barggap de galggap aj stuoráp hásstalusájn fággádit. Vuodna la ietjas vælggogissan dahkam unnedit dálkádakgássaj luojttemav 50 prosentajn 1990-dáse gáktuj. Varresvuohta Nuortta la stuorra sebrudakakterra ja hæhttu duodan válldet dáv ájggomusáv. Ietjá ávddánahttemdábdomerka li globalisierim, sihkarvuodapolitihkalasj rievddama, dálkádakhásstalusá, maj diehti sjaddá dárbbbo areállaplánimij ja ienep ekstriebmadálkij giehtadallamij. Mij sjaddap ájn ienebut tjanádum teknologijjaj ja dassta báhti alla gájbbáduš diehtosihkarvuohtaj.

– Ádá teknologijja vaddá ádá vejulasjvuodajt ja tjoavddusij.

– Buoredip aktisasjburgo tjadá.

Vuoroduvvam strategijjalasj dájma

VIHTTA VUORODIMSUORGE

Vuorodimsuorgij miejnnip dajt strategijjalasj dájmajt majt ájggop stratesjijagávdan dættodit:

1. Mij plánip ja stivrrip ábbálattjat ja guhkesájggásattjat
2. Mij biedjap gájbbádusájt pasientaj sujto kvalitiehttaj
3. Mij buoredip aktisasjbargo baktu
4. Mij láhtjep dilijt bivnos barggosajijda
5. Mij lip gárvvása

Gávov 3. Gáktu hásstalusá, hásstalusdábddomerka ja vuoroduvvam strategijjalasj dájma aktij gulluji

HÁSSTALUSÁ JA ÁVDDÁNAHTTEMA DÁBDDOMERKA

- Boarrásij láchko lassán ja viehke-diddij láchko binnu
- Dárbahip sujtov guhkep ájggáj
- Ienemusá dárbahi sujtov guhkebu
- Teknologijja – ienep vejulasjuoda ja ienep gálo
- Pasiænnta vuorddá ienebut
- Stuurra ábbálasj hásstalus

VUORODUVVAM STRATEGIJJALASJ DÁJMA

- Mij plánip ja stivrrip ábbálattjat ja guhkesájggásattjat
- Mij biedjap gájbbádusájt pasientaj sujto kvalitiehttaj
- Mij buoredip aktisasjbargo baktu
- Mij láhtjep dilijt bivnos barggosajijda
- Mij lip gárvvása

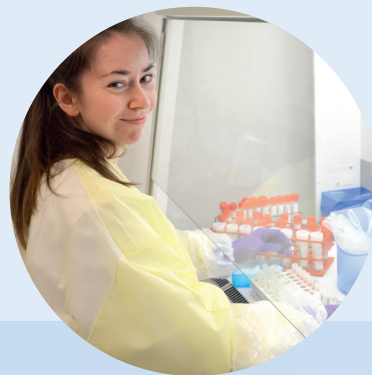
1. Mij plánip ja stivrrip ábbálatjtat ja guhkes ájggáj

Doajmmastivrrim, ja buorre juogosbarggo varresvuodaásadusá ja priváhta vidnudagáj gaskan, ja jádediddij, luohtádusulmuttij, suodjalusdievnastusá, pasientaj ja lagámusáj gaskan, buktá aktisasj dádjadusáv árníkuvuoro ja vuorodimij gáktuj. Nav sjaddá vejulasj bisodit badjásasj ja ábbálasj fokusav Nuortta-Vuona sierratjehppevarresvuoda fáalldagá ávddánahttemij. Dat merkaj aj miján la aktisasj dádjadus jut dárbaht rievddadit vaj máhttep gálojt háldadit ma li investierimij tjanáduvva, mærrádusájda Nye metoder baktu, ja ádá fáalldagáj ávddánahttemij.³

Guhkesájggásasj plánima baktu la guovllo vuorbástuvva tsieggit moadda ádá skihppijviesojt. Dajn li ádáájggásasj teknologijjalasj vædtsaga ja digitála barggonævo majt bargge gejna la alla máhtudahka

gáhttiji. Investierimplánim la gávtse jahkáj ja hiebaduvvá jahkásattjat vaj aktelt barggap plánaj milta. Mijá doajmmabudsjehta dagáduvvi nielje jahkáj. Guhkesájggásasj plánima diehti bessap válljit váj tjalmostahttep fágalasj ávddánahttemav ja innovasjåvnåv.

Dássta duohku sjaddá gássjelabbo gávnnaht tjehtpes barggijt. Varresvuolta Nuortta hæhttu strategalattjat barggat váj sierratjehppevarresvuoda dievnastusáv nannip ja vaj ep dárbahta nav állo sadjásasj barggijt álggorijkas. Investierim masjvalap ræjdojda ævtot li tjehtpes bargge gudi máhtti prosedijrajt ja rutijnajt. Sadjásasj barggijt stuorra gálojt diehti ja gá ij la desti nav álkke áttjudit álggorijkak sadjásasj barggijt, de hæhttuji dájmaht jåhtuj biedjat bisodittjat regiåvnå gergasvuodav baddjen.

– Guhkesájggásasj plánim vaddá moadda máhttelisvuodajt tjehtgasit dættodit fágalasj ávddånimev ja innovasjåvnåv.

³ Nye metoder (Ádá vuoge) la nasjonála vuogádahka gáktu jåhtuj biedjá ja álgus válldá vuogijt (dálkkasijt, giehtadallamvuogijt, medisijnalasj teknihkalasj vædtsaga) sierratjehppevarresvuoda suorgen. Nye metoder mierredimforum mierret.

Váj bárránibme ja guoddelis ávddánibme joarkká, ájggop boahhte niellja jage rahtjat dáj ássij vuoksjuj:

- állidit nasjávnašasj stivrrimmihtojt ja doajmmaj biedjat nasjávnašasj varresvuodapolitihkav
- jáksát regionála mihtojt, fágalaš ávddánahttemplánajt ja ávddánahttet ja ádstuhttet oassestratesjijajt
- barggat viehkken jut skihppijviessoásadusá vuorodi tjuovvovattjajt: psykalaš varresvuodasuoddjimav, fágajgasskasasj spesialisieridum gárevselgaj sujtov, kronihkkárjuohkusijt, mánájt ja nuorajt ja vuorrasijt gejna li ienep dárbo
- tjuovvot guhkesájggásasj investierim-plánajt ja oadtjot ávkev stuorra investierimijs
- vuorodit dárbulasj ressursajt diehtosihkarvuohtaj
- giehpedit barggoprosessajt hkalasj buoredimbargo baktu
- duodaj válldet sebrudakávdásvástádusáv ja viehkken barggat binnedittjat CO₂-luojttemav birrasij. Doajmma tjuovvoluvvá sierra oassestratesjijajin dálkádagá ja birrasa gáktuj ja gájbbádusáj skihppijviessoásadusájda.

2. Miján li gájbbedusá pasientaj giehtadallama kvalitehttaj

Vuona varresvuodadievnastusájn la alla kvalitehtta ietjá rijkaj gáktuj maj la luondulasj iehtjama buohtastahttet. Ajtu la vejulasj ja dárbbu aktelt buoredit. Pasienta ja lagámusá galggi ienep aktijvalattjat bessat oassálasstet sujttuj. Ádå varresvuodatjoahkkij baktu galggi ávddánahteduvvat ienep ábbálasj ja avtatrajáak dievnastusá skihppijviesoj, primerradáktárij ja suohkanij varresvuodadievnastusáj gaskan.

Boahte ájgijda máhttep viehka ienep gá dálla, adnuj válldet ienep varresvuodadiejojt njuolgga praksisa plánimin, tjadádimen, árvustallamin ja hiebadimen. Varresvuodadáhtá li aj vuodon ienep ja buorep dutkamij makkir ávke báhti sujtos mij fáladuvvá. Gå variasjávna málsomijt dábddå de galggá ávddánahttet standardiseridum

pasiænntamannulagájt. Kvalitehttabarggo la dakkár juogosdoajmmaj dagáduvvam gånna la rabásvuohta svahkastimij birra, vuohke gássjelisvuodajt tjoavdátjit mij la fáktáj nali tsieggidum ja gånna oahppá goabbá guojmijnisá.

Allaspesialisieridum birás galggá ávde-musán liehket persávnå hiebaduvvam diagnostihka ja giehtadallama ávddánahttemav. Medisijnalasj ja teknologijjalasj ávddánahttem ævtot masjvalap ræjdojt ja allaspesialisieridum máhtudagáv, ja dat boahotá sentralisierit muhtem dievnastusájt. Medisijnalasj ávddánimij diehti, teknologijja ano diehti ja buorre aktisajbargo diehti varresvuodaásadusáj gaskan máhtti dakkár dievnastusá ma ávddåla li læhkám sentralisieridum, ienep vijdeduvvat, aj pasienta sijddaj. Sihkaris ja nanos digitála infrastruktuvrra hæhttu dan diehti vuoroduvvat.

– Varresvuoda dáhtá li vuodon ienep ja buorep dutkamussaj gáktu mijá giehtadallam vájkkut

Váj bárránibme ja guoddelis ávddánibme joarkká, ájggop boahhte niellja jage rahtjat dáj ássij vuoksjuj:

- vijdedit dav majt máhttep, ja tjoahkkit dav majt hæhttup
- sihkarasstet dievnastusá tjuovvu nasjávnałasj njuolgadusájt ja bagádusájt
- mávtástuhttet “organisasjávnaáv mij oahppá” gá buorre dábijt ásadip diededit svahkastimijt ja daj giehtadallamav
- adnet kvalitehttaregisstarijt ja ietjá varresvuodaregisstarijt vuodon diedojt buoredibmáj ja vuorodimijda, ja subtsastit báhtusijt tjielggasit ja rahpasit
- láhtjet dilijt buorre tjoavddusijda dasi gáktu viedtjap addnij vásádusájt ja svahkastimijt pasientajs ja lagámusájs
- buoredit pasiænntamannulagáv teknologijjaanujn, addnij vásádusájt registrierimijn, elektrávnáłasj pasiænntajournála strukturierimijn, gievlletjoavddusijn, stieggiduvvam dálkasmáhkij, ja maŋenagi vállidet adnuj koansstajiermev dalloj gá dakkár teknologijja la ávkken ja dágáłasj
- ájn ávddánahttet aktisasj regionála prosedijrajt, standárdajt ja metávdájt
- jut ep vuoroda diagnostihkav, giehtadallamav ja doarjjadájmajt massta ij tjielggasit ávkev vuojne
- nannit máhtudagáv varresvuodafágallas dutkama birra ja klinihkallasj dutkama, innovasjávnaáv ja stádes buoredime birra
- lasedit klinihkallasj dutkamguoradallamijt Nasjonal handlingsplan for kliniske studier (Nasjávnałasj doajmmapládna klinihkallasj guoradallamij birra) milta. lenep pasienta galggi bessat oassálasstet guoskavasj klinihkallasj guoradallamijn
- mávtástuhttet skihppijviesoj barggijt jut pasientajt válldi vuosstáj navti jut aktidi ietjasa fágallasj ássjemáhtov ja fágajgasskasasj aktisasjbarggomáhtov klinihkallasj vásádusáj, ámmáttjehpudagájn, rádnalassjuodajn ja guojmmevuodajn

3. Mij buoredip aktisasjargo baktu

Pasienta galggi viehkev oadtjot avtatrajágis varresvuodadievnastusás, ja sij galggi bessat másjkugit jáhtet daj iesjguhtik akteraj gaskan. Buore varresvuodadievnastusá ævtodi jut pasienta, lagámusá ja varresvuodaaktera buoragit doajmmi aktan vaj pasiænntamannulagá aj máhtti sjaddat buore. Mij galggap varresvuodatjoahkkij ávdđánamev ávdedit, da galggi sihkarasitet jut varresvuodaásadus ja suohkana aktan vásstedi daj pasientaj ávdás gudi ienemusát dav dárbahti.

Pasiænntamannulagá galggi sihkarasitet jut pasienta e guoradaláduvá ja sujttiduvá dássjedis guovtegeærddásattjat, sierraláhkáj dalloj gå mannulagán li moadda aktera. Galggá sjehtaduvvat gánná makkir bargo galggi tjadáduvvat, vaj pasienta e dárbahti sáemmi gatjálvisájt vásstedit ja vaj ælla da sáemmi guoradallama juohkka sajén gánná oadtju varresvuodaviehkev.

Ájggop skihppijviesoj siegen árvustallat ja álgadit dájmaht ma li dálásj modællaj tjanáduvvam gåktu varresvuodadievnastusájt fállap. Dasi soajttá gullut dahkamusájt jáhtet skihppijviesos nubbáj jus dasi l dárbbu.

– Buorre varresvuodadievnastusá gájbbedi buorre láhkaspelav pasienta, lagámusáj ja varresvuodasuorge gaskan vág sjaddá buorre pasiænntamannulahka.

Váj bárránibme ja guoddelis ávddánibme joarkká, ájggop boahhte niellja jage rahtjat dáj ássij vuoksjuj:

- mávtástuhttet váj sihke pasienta ja lagámusá bessi liehket ienebut oassálasstet, sihke strategiasj dásen addnij guojmmemierredimen ja aktugasj ulmutja sujttomannulagán (aktan válljim⁴)
- buoredit pasientaj ævtojt oassálasstet ienep dájmalattjat ietjasa sujton, duola degu dan baktu jut vuorodi pasiaennta- ja lagámusáhpadimev
- mávtástuhttet stuoves guládallamtjáhkanimijda varresvuodaásadusáj ja NAV:a ja ietjá almulasj akteraj gaskan dárjutjit pasientajt gejna li sierralágásj dárbo
- ávdedit aktisasj bargov varresvuodaásadusáj gaskan ja priváhta akteraj siegen jávsáttjit mihttomierev 0 ájggemierredimiedema ja vuollel 50 biejve vuordemájgge ávddál 2022
- doarjjot varresvuodaásadusáj ja suohkanij aktisasj bargov dajna ulmijn jut digitála sierratjehppevarresvuoda dievnastusá galggi gieda ávdán liehket pasientajuohkusijda gá dat pasientajda hiehpá
- liehket skihppijviesoj ja fásstadáktárij tjanástahka nannitjit máhtudagáv ja viehkeditjt jut binnep pasienta sáddiduvvi skihppijvieso dássjen
- ávdedit suohkanij ja varresvuodaásadusáj aktisasj bargov váj varresvuodatjoahkkij baktu dahká rutijnajt pasiaenntamannulagájda
- sihkarasstet jut álgustjállem manná másjkugit ja sihkarasstet tjielgga ávdásvásstádusáv jasska tjuovvolibmáj álgustjállema mañjela, duola degu sihkarasstet dálkkasij adno ij boarkkiduvvá gá huksodásev málssu
- dahkat aktisasj bargosjehtadusáj universitiehtaj ja Sáme allaskávlájn váj dimensjonieri oahppoprográmmajt dievnastusá dárboj milta, ja ávdet dutkamav manna la alla kvalitehtta ja mij la buorren pasientajda
- áttjudit árvalusáj luojvoj organisasjávnajs vaj máhttep viehken buoredit soaptsomav skihppijviesojn
- vájkkudit sebrudak- ja evnastusá ávddánibmáj tjanástahhte aktisasj bargov baktu ietjá sebrudakakteraj, dagu duola degu fylkkasuohkanij ja Sámedikkijn
- adnet rabás ja buorre ságastallamav mijá birrasij, ja válldet fárruj aktisasj barggoakterajt ja guoskavasj oasálattjajt relevánta ássijn

4 Aktan válljim la prosæssa gánná dán varresvuoda barggij siegen mierreda makkir guoradallam- ja giehtadallamvuoge buoremusat dunji hiephi, gehtja <https://www.helsenorge.no/samvalg/hva-er-samvalg/>

4. Mij láhtjep dilijt bivnos barggosajjida

Ájggop dilijt hiebadit jut varresvuoda-daásadusá li stádása, varresvuoda nan-nijiddje ja bivnos barggosaje, ma gæssádi, ávddánahtti ja bisodi dav máhtudagáv majt dárbaHIP vaj máhttep fállat sihkaris ja buorre pasiænntasujtov. Buorre barggo-birás ja buorre pasiænntasihkarvuolta aktij gulluji. Pasiænntasujtto sjaddá sihkar gå li jasska ja tjiehpes bargge gejna li buorre ja stádes barggoævto.

Jasskavuolta subtsastit ássjij birra ja ævtodit ádå tjoavddusijt, láhtjá dilev vâj agev buoret ja innovieri. Dat kvalítiehtar buoret ájge duogen. Bivnos barggosajij guovdâsj vuodo la juogosbarggo ja buorre aktisasj barggo addnij, barggij ja aktisasj barggoguojmij gânnå la rabâsvuolta, vieledibme ja dâdjâdus.

Rekruttierimhâsstalusâj ja barggij vánesvuoda diehti máhttå sjaddat ilå stuurra barggonoade, ållo skihpagåhtom ja binnå kapasítiehta fâgalasj ávddânimâj. Dassta soajttå bahå gævllåj boahttå navti jut

ásaduså hætttuji divras, lâjggiduvvam barggijt åttjudit. Guoddelis doajmma la guhkes ájggâsasj plånaj duogen barggo-vega gâktuj ja jut bargo juogaduvvi hiebadahkes lâhkâj navti vaj dâjmaij ávddânahttemij ja máhtoj dârbojda hiebaduvvá.

Varresvuolta Nuortta hætttu unnedit sadjâsasj barggij gålojt ednagit, ja mihtto la unnedit sadjâsasj barggij dârbov unneumusått 30 prosentajin ávddål 2023, gå buohtastahtttå jagijn 2019. Dat máhtttå dagåduvvat duola degu gå barggijt fâssta ålles virgijn bisot. Fâhkaávddânahttem la akta vuohke dajna vuorbástuvvat. Jáhkkep bargge gudi bessi fâgalattjat ávddânahttet duoddeâhpâdusâjn ja sissnjâlasj máhtto-ávddânimijn, guhkebut bissu mijå ásadusâjn.

Sihtap rekruttierit ja ávddânahttet jádediddijit, ja sihtap mávtåstuhttet tjiehpes fâhkaulmutjijit bargatjit jádedimbargoj. Ájggop dâjmalattjat viehkken aktan barggat jádedime ja jádedimávddânahttema vuoksjuj.

– Buorre barggobirás ja buorre pasiænntasihkarvuolta aktij gulluba.

Váj bárránibme ja guoddelis ávddánibme joarkká, ájggop boahhte niellja jage rahtjat dáj ássij vuoksjuj:

- vuorodit viehka ienep ressursajt oahppuj ja máhttoávdánibmáj
- aktan barggat áhpadasásadusáj buoredittjat kapasitiehtav ja vijdedum oahpov
- mávtástuhttet varresvuodaásadusájt váldátjit ienep viddnoahppiijt ja trainee:ajt gudi virggáj biejaduvvi manje-la gá li oahpov tjadádam
- ásadiit regionála máhttoguovdátjav digitála oahppama gáktuj
- nannit partaktisasj bargov barggovaddepolitihka baktu mij varresvuodav ávdet
- unnediit skihpagáhtomav ja hiejtemijt dan baktu ahte nanni sebradahtte barggoiellema kapasitiehtav ja lahkavuodabargov
- barggijguoradallama *ForBedring* systematihka baktu ávddánahttet buorre ja sihkaris barggobirrasav
- barggap dakkár állesájgekultuvra ávdás váj varresvuodaásadusá virgádi ienep ulmutjiijt álles, fássta virgijda
- ásadiit stratiegasj virgádimplánimav ja dárkkelis dahkamusplánimav aktisasj metodihkkan varresvuodaguovlon
- álgadiit barggojuogadimev vaj máhtudahka mij ij la anon, aj aneduvvá, ja sihkarastátjit jut lájttáalis máhtudahka riehta aneduvvá
- mávtástuhttet buorre jádedibmáj ja fállat jádediddjeávdánimev gánná tjiehpe-musájs oahppap

5. Mij lip gárvvása

Mij hæhttup aktugasj ulmutjiit suodjalit ja ábbáallattjat álmuga hekkav ja varresvuodav, suodjalit vuodulasj almasjriektájt ja válldet ávdásvásstádusáv gergasvuoda hárráj suodjalittjat ájnas sebrudakdájmajt. Vieledip guhka gaskajt, gájbbediddje dálkev, sihkarvuodapolitihkav, globaliserimav ja demografijjalasj hásstalusájt, ja mij lip gærggasa hiereddittjat ja giehtadalátjit dáhpádusájt majt ettjin galggam dáhpáduvvat. Varresvuohta Nuortta RHF válldá ietjas nalá guovdásj rállav ábbálasj gergasvuoda ávdás aktan ietjá ájnas sebrudakásadusáj.

Nuorttan la regionála koordinerim ja aktisasj barggo suorgij, háldadimdási ja rijkarájáj rastá viek dárbulasj. Dat nanni skihppijviesoj fámojt garvvet dáhpádusájt majt e lágeda ja aj gierddat nádiit. Mássjkedis struktuvrra la ækton mássjkedis respánsáj.

Skihppijvieso li stuorra gergasvuodaorganisasjávna. Varresvuohta Nuortta RHF válldá ávdásvásstádusáv ásadittjat aktisasj dádjadusáv diles, juogadit diedoijt, aktidit ja barggat varresvuodaásadusáj, suohkanij, stáhttaháldadiddij, nasjávna lasj oajválattjaj, Suodjalusá ja ietjá gergasvuodaakteraj siegen.

– *Mássjkedis struktuvrra la ækton mássjkedis respánsáj.*

Váj bárránibme ja guoddelis ávdđánibme joarkká, ájggop boahhte niellja jage rahtjat dáj ássij vuoksjuj:

- nannit iehtjama gergasvuoda-organisasjåvnåv
- ájn ávdđánahttet gergasvuodaráj dov
- dahkat plánav regionála barggoressursaj háldadibmáj dárbo milta
- sihkarasstet hierediddje gergasvuoda-barggo la doajmmastivrrimij sajáduvvam
- tjielgadij jådediddjij ávdåsvåsståduvåv ja ienebut berustit gergasvuodabargos
- oadtjot aktisasj dådjadusåv gergasvuodasuorge vådå ja dile birra skihppijviessuj ja ietjå gergasvuoda-akteraj siegen guovlon
- ávdđánahttet digitåla sihkarvuohta-kultuvrav ja låpptit IKT-suorge barggofåmojt
- ájn ávdđánahttet rijkajgasskasasj aktisasjbargov ja sivijla-militera aktisasjbargov

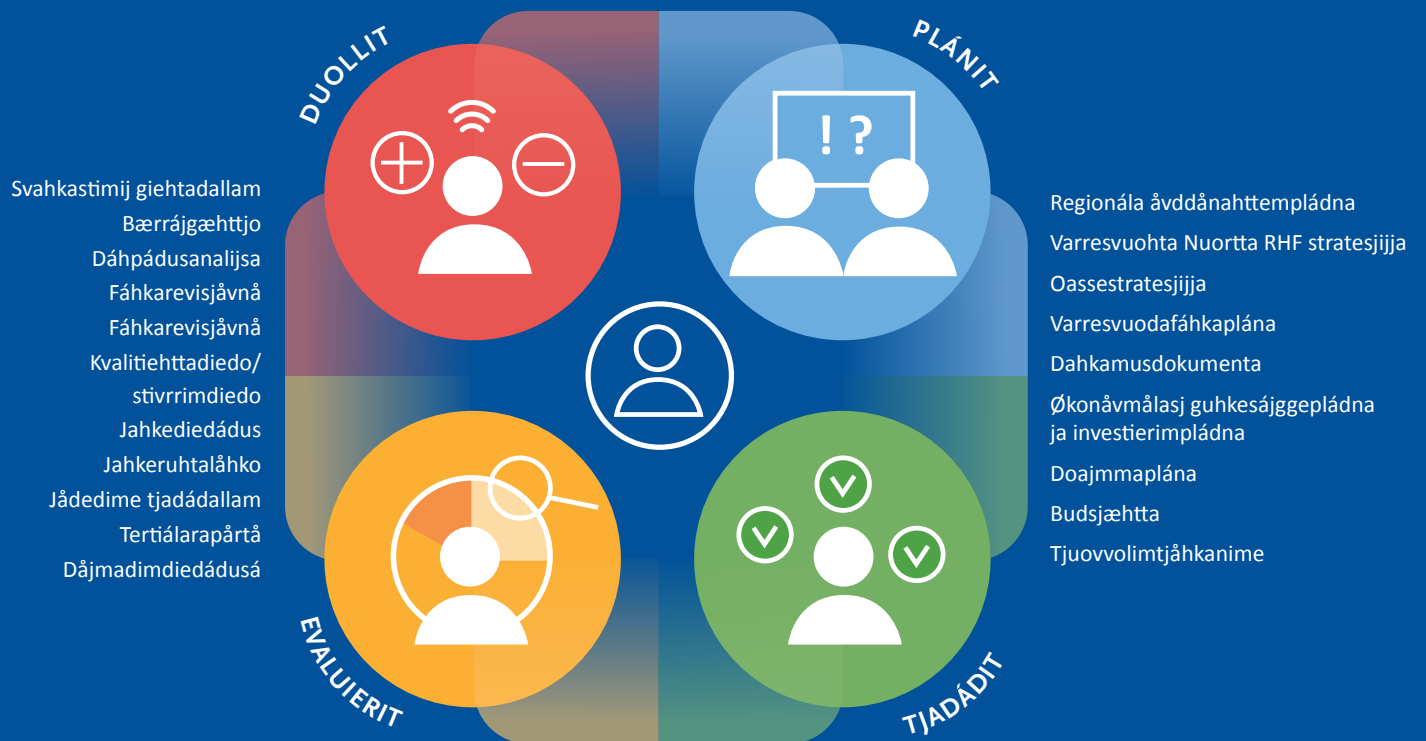
Avtatraják doajmmastivrrim ja avtatrajes buoredibme – ruoppsis hárrppo

Varresvuohta Nuortta RHF:an la buoragit sajáduvva jahkejuvlla manna la degu ruoppsis hárrppo regionála ávddánahttemplána, barggodokumentaj, budsjehtas, formála tjuovvolimtjáhkanimij ja jahkediedádusájs. Varresvuohta Nuortta RHF stratesjija 2021–2024 viedtjá ájn ienep bagádallamijt Nasjávnaš varresvuodaja skihppijviessoplána 2020–2023, ja válldá oahpov

Varresvuohta Nuortta RHF duogen la plánit, tjadádit, evaluierit ja hiebadit dájmav navti váj dievnastusáj vijddudahka ja sisadno aktelt buorrán ja jut lágajt ja njuolgadusájt tjuovvu. Manná degu ruoppsis hárrppo mijá stivriiddje dokumentaj, stratesjijaj ja mijá bargo tjadá, maj baktu sihkarasstep mij aktelt buoredip iehtjama pasientajda buoremussan, ja jut adnep guoddelis nævojt gá iehtjama buoredip.

– Stratesjija galggá lágddit ulmmelasj ja árvvedahte vidnudakstivrimij.

Gávos 4. Varresvuohta Nuorta ábbálasj stivrrimprosæssa.
Mij plánip ja stivrrip ábbálattjat ja guhkes ájggáj

Stratesjija vuododokumentasjåvnnå

Lov om spesialisthelsetjenesten

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-61#KAPITTEL_1

Lov om helseforetak

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2001-06-15-93?q=helseforetaksloven>

Lov om pasient- og brukerrettigheter

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-63?q=pasient>

Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-10-28-1250>

FNs bærekraftsmål

<https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

Nasjonal helse- og sykehusplan 2016–2019

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-11-20152016/id2462047/>

Nasjonal helse- og sykehusplan 2020–2024

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonal-helse--og-sykehusplan-2020-2023/id2679013/>

Nasjonal eHelsestrategi

<https://ehelse.no/strategi/nasjonal-e-helsestrategi-og-handlingsplan-2017-2022>

Nasjonal handlingsplan for kliniske studier

https://www.regjeringen.no/contentassets/59ffc7b38a4f46fbb062aeca-50e272d/207035_kliniske_studier_k6_b.pdf

Regjeringens klimaplan

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-13-20202021/id2827405/>

– Teknologijja ja e-varresvuohta merkaj álmuk ja varresvuohtadievnastus báhti lagábuj nubbe nubbáj.

I trygge hender 24/7

<https://pasientsikkerhetsprogrammet.no/>

Spesialisthelsetjenestens rapport for samfunnsansvar 2019

<https://sykehusbygg.no/nyheter/spesialisthelsetjenestens-rapport-for-samfunnsansvar-2019>

Spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen

<https://helse-nord.no/nyheter/ny-nasjonal-handlingsplan-for-samiske-helsetjenester>

Regional utviklingsplan 2035 (Helse Nord RHF): <https://helse-nord.no/helsefaglig/fagplaner-rapporter-og-utredninger/regional-utviklingsplan-2035>

Helse Nords strategi 2002

<https://helse-nord.no/om-oss/hva-gjor-helse-nord-rhf/helse-nords-strategi>

Helse Nord RHF's vedtekter

<https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/sykehus/styringsdokumenter1/vedtekter-for-regionale-helseforetak/vedtekter-for-helse-nord-rhf/id461334/>

